

35 năm, và nhng căn nhà c a m t di dân

Tác Giả: Tr n K Phong

Thứ Sáu, 12 Tháng 3 Năm 2010 19:39

Đó tóm g n 35 năm đ u tiên c a cu c s ng ng i M g c Vi t, tôi nghĩ đ n mái nhà.

Không ch theo ý ni m - và ý nghĩa v m t c ng đ ng đ c xây d ng trên n n t ng c a s m t mát và tái đ nh c - mà là g ch và vôi v a đ xây nhà th c s . Nh ng

Gia đình b n ng i trong căn nhà ở Huntsville, Alabama. Hình ch p năm 1976, trong đó tác gi đ c ng i m b ng trên tay. Đ ng xung quanh là các anh ch . (Hình: tác gi cung c p)

Tác Giả: Tr n K  Phong
Thứ Sáu, 12 Tháng 3 Năm 2010 19:39

***

Mái m đ u tiên c a chúng tôi là căn chung c ở Huntsville, Alabama. Chúng tôi s ng n i đây m t năm sau khi đ c b o lãnh ra kh i tr i t n n Fort Chafee, Arkansas. Nh máy đ n toán và s màu nhi m c a Google Maps, tôi dò tìm l i đ c căn chung c . Nó x u xí, bu n t , và n m tr t vào bên trong m t ngã t l n.

Tôi nghĩ đ n cha tôi. Ng i tr v sau m i ngày làm công vi c r a chén bát, còn m thì t m t tr ng đ i h c c ng đ ng. Tôi hình dung đ n ch và anh tôi tu i năm và b y, sung s ng đ c tha h nói ti ng Vi t sau m t ngày tr ng mà m t luôn m tr , nh ng mi ng l i ng m cảm. Còn tôi thì sao? Ch m i là m t tr s sinh. M t bài báo k r ng tôi là ng i Vi t đ u tiên ra đ i ti u bang Alabama.

ở Alabama, chúng tôi ch là nh ng nhà tiên phong b t đ c dĩ, không h n không kém.

***

Mái m đ u tiên th c s thu c v chúng tôi là m t căn thuê ở Gardena, California. Cha m tôi đ n v California ngay khi kh năng cho phép, đ đ c h ng n ng m và đoàn t v i bà con thân thu c. M t l n n a, nhà chúng tôi n m ngay trên m t con đ ng l n, xe c qua l i đông đúc, và tôi bi t m tôi c th ng xuyên th p th m s chúng tôi b xe đ ng.

H i còn s ng đó, tôi còn quá nh nên h u h t ký c ch liên quan đ n th i th ư u. Tôi nh l n đ u tiên đ c ng i trên Big Wheel, xem phim quái v t vào nh ng đ p ngh l , đ nh ng ti c sinh nh t dành cho tr con. Thu ư y, m tôi làm vi c văn phòng, còn cha tôi thì làm ch m t c a ti m bán t gi ng.

M t ngày n , tôi lái xe ngang qua ngôi nhà cũ đó. Bây gi nó đã s n l i màu khác và chung quanh có thêm m t l p rào. Đ u làm tôi kinh ng c nh t là nó trông nh làm sao. Tôi th y bu n c i nghĩ đ n hai căn phòng ch t h p và chi c gi ng ba t ng mà cha tôi t đóng cho chúng tôi. Anh tôi n m sát tr n, sát đ n n i, có th đ a tay là ch m đ c tr n.

ở Gardena, chúng tôi đ đ n t c cho cu c s ng.

35 năm, và những căn nhà của một di dân

Tác Giả: Tr&#n K&# Phong

Thứ Sáu, 12 Tháng 3 Năm 2010 19:39

***

Căn nhà tôi biết rõ hơn hết là một căn duplex, hình hộp, màu vàng, nằm ở miền Bắc thành phố Long Beach, California. Nó không thuộc loại tôi miêu tả trong khu vực hết sức tráng lệ này, nhưng ít ra chúng tôi là chủ của nó. Mỗi tối bây giờ nhìn lại, tôi vẫn thấy đó là một phép lạ, cha mẹ tôi mua được nhà chỉ năm năm sau khi chúng tôi đến định cư trên xứ sở này.

Căn nhà này là 'trung tâm' trong đời sống chúng tôi. Chúng tôi lên ở đây, lấy được bằng lái xe, tốt nghiệp trung học, rồi lên đại học, tốt nghiệp ở đây. Ngôi nhà chứng kiến cuộc hôn nhân của anh chị tôi, sự ra đời của ba cháu trai và một cháu gái. Một thời gian ngắn với Mẹ già và Cha đang thành hình.

Đầu những năm 1970 ngôi nhà ba phòng ngủ với một vườn cây ăn trái lớn này là, biết bao người đã sống qua trong những năm tháng. Vì chúng tôi đến là dân tị nạn nên mẹ tôi có liên hệ với những người từ Việt Nam mới sang trong hai thập niên 80 và 90. Tôi nhớ bà cô viết biên bản thuyết trình, đến một cặp vợ chồng son với một em bé mới sinh, đến một người anh em họ ở trường đại học rồi trú y khoa. Nói chung, có ít nhất là 20 người từ những nơi này là nhà.

Chúng tôi đã bén rễ ở Long Beach.

***

Xong đại học, đám cưới tôi đến đi tán. Anh tôi lên Oregon, chị tôi ở Nam California, còn tôi kiếm được việc ở Oakland, California và sống trong một ngôi nhà tồi tàn mà ngồi trên mái thì 'cái sót cái còn,' khi nhìn nó trông như một lão già lồi thối lếch thếch.

Đầu những năm 1980 không phải là lần đầu tiên tôi ra sống ở đây, đây là lần đầu tiên tôi phải sống xa nhà. Ở vùng Temescal, tôi khám phá thêm nhiều điều, hiểu cách sống độc lập, công việc, và khuyến khích chính trị của tôi. Tôi say mê chuyện này, nếu không muốn nói rằng, tôi yêu nó.

35 năm, và những căn nhà của một di dân

Tác Giả: Tr&#n K&# Phong

Thứ Sáu, 12 Tháng 3 Năm 2010 19:39

V&# sau tôi đến đến một chung cư tân thời ở nam Lake Merritt, nơi đèn tím chiếu vòng quanh hồ trông như một cái vòng xoay đeo tay. Chính nơi đây, tôi theo học lớp viết văn, quy&#t định trở thành nhà văn, và tìm đến một cộng đồng bè bạn và giới nghệ sĩ trong tập thể :Vietnamese Artists Collective.'

Ở Oakland, tôi trở nên thành.

***

Trong chuyến du hành đầu tiên mà cũng là duy nhất về Việt Nam, mẹ tôi và tôi lưu lại cùng con phố nơi mà bà và ba tôi đã sống trước khi họ vượt biên. Đó là quận 3, và cũng như những khu vực khác ở Sài Gòn, đây là nơi huyền ảo và sinh động, hàng quán san sát, s&#p bán thức phẩm khắp nơi, trẻ con nô đùa và xe gắn máy phóng ào ào.

M&# tôi muốn tôi hiểu thêm về bà, về cuộc chiến và gia đình. Bà đến tôi đến ngôi giáo đường nơi ba mẹ tôi làm lễ thành hôn, đi thăm mẹ ông bà, thăm lại ngôi nhà chúng tôi từng làm chủ, rồi bỏ lại mà đi, một căn lưu ba tiếng đức bằng xi-măng, trông có vẻ 'ng&#u' và cách biệt.

M&#t hôm c&#i xe đi cùng với người anh em họ, chúng tôi chiếu ngang qua một tòa nhà xây bằng bê-tông. Anh &#y cho biết đây là một bệnh viện nơi anh chị tôi ra chào đời, anh tiếp, 'L&# ra mà cũng ra đời ở đó.' Nghe vậy tôi thấy hơi 'căng.' Anh &#y như cảm động niềm cảm kích của tôi và r&# máy d&#t đi.

Ở Sài Gòn, tôi từng nghe từng nghe đến một đời sống chưa hề được biết đến.

***

Tôi trở về Long Beach, và ngay chính ngôi nhà nơi tôi trở nên thành. Bây giờ nó trông khác đi nhiều. Không phải khác ở lớp sơn và sàn nhà mà tôi mới thay sau này, hay cái skylight làm sáng s&#a cái hành lang một thời âm u, cũng không khác ở cái studio tân tiến do chính tay tôi làm đẹp nơi viết bài này.

35 năm, và những căn nhà của một di dân

Tác Giả: Tr&#n K&# Phong

Thứ Sáu, 12 Tháng 3 Năm 2010 19:39

Chính sự trở ng về ng của căn nhà mà nay nó trở nên khác lạ. Anh tôi cùng gia đình hiện sống ở Oregon. Chỉ tôi cùng ba con đến qua Hawaii. Thời gian đã làm thay đổi những người Mỹ gốc Việt chúng tôi; chúng tôi không còn có những người ngoài đến cùng sống chung và dĩ nhiên năm không hề có ai đến đến.

Giờ đây, chỉ còn tôi và cha tôi, nay đã 74 tuổi, tại đã lã và bệnh đi khắp nơi sau một cơn đột quỵ vài năm trước đây. Mẹ tôi không còn nữa, bà ra đi hồi.

Tháng Ba vừa qua, ba năm rồi kể sau một trận đột quỵ nặng.

Đây là lễ Tết, Giáng Sinh và Tết Ta đầu tiên chúng tôi thiêu về về bà.

Trở lại Long Beach, chúng tôi học để chấp nhận sự mất mát.

***

Một ngày nào đó, tôi sẽ đem rao bán căn nhà này hoặc đem cho thuê. Tôi muốn đến sống gần nơi. Có thể tôi sẽ đến ở vùng Vịnh, hoặc phiêu lưu sang một nơi khác.

Tôi mong những đang bệnh đi nơi khu dinh dưỡng ở Bluff Park ở Long Beach. Hoặc sống trên một con đường đẹp có hàng cây vịnh hai bên ở vùng Alameda xinh đẹp. Lái xe đi trên các thành phố từng như Mexico City, Paris hay Sài Gòn.

Trong căn nhà sắp đến, câu chuyện về những người Mỹ gốc Việt của chúng tôi vẫn còn là một tài liệu viết.

***

B&#n Anh Ng&#

Thirty-five years of Vietnamese America through the homes of one writer

By Ky-Phong Tran

In trying to encapsulate the first 35 years of Vietnamese America, I think of home. Not just the concept - and what it means to a community that was founded on loss and resettlement - but the actual bricks and mortars of a house. The neighborhoods we grew up in. The rooms that hold so many memories.

Perhaps it's the economic recession brought on by the housing market crash. Maybe the recent close of my home refinancing. Or guiding two home remodeling projects in less than 14 months.

But when I think of the last 35 years, I return again and again to the homes my family and I lived in and how each told a different story of our Vietnamese America.

* * *

Our first home was an apartment in Huntsville, Ala. We lived there for a year after we were sponsored out of the refugee camp in Fort Chafee, Ark. Thanks to the magic of Google Maps, I tracked down the apartment building on my computer. It is ugly and drab and sits just off a large intersection.

I think of my parents retuning home, my dad from a day of washing dishes and my mom going to community college. I imagine my sister and brother, 5 and 7 years old respectively, happy to speak Vietnamese after a day of being wide-eyed and close-mouthed at school. Me? I am a newborn baby. A newspaper article says I am the first Vietnamese person ever born in the state of Alabama.

In Alabama, we are reluctant pioneers.

* * *

The first house we ever lived in was a rental in Gardena, Calif. As soon as we could, my parents wanted to reunite with relatives and the warm weather of Cali. Again, the house is on a big, busy street, and I know my mom must have worried constantly about us getting hit by a car.

Because I was so young when I lived there, most of my memories are of childhood. I remember my first Big Wheel. Monster movie marathons on holidays. Lots of birthday parties for us kids. By then, my mom worked in an office and my dad owned a furniture store.

I drove past that house the other day. It's painted another color and has a fence around it. But what surprised me most is how small it is. I laugh now, thinking of the crammed two bedrooms and the triple-level bunk bed my dad built for my siblings and me to sleep in. My brother slept so close to the ceiling he could reach up and touch it.

In Gardena, we make ends meet.

* * *

The house I know best is a boxy, yellow duplex on the north side of Long Beach, Calif. It's not the fanciest of houses in the most glamorous of neighborhoods, but we own it. In what I think is a miracle to this very day, my parents managed to buy a house just five years after moving to this country.

This house centered us. We grew up here, got our drivers' licenses, graduated from high school, went off to college. This house witnessed my brother and sister get married and the birth of my three nephews and a niece. A third generation of Vietnamese America becoming.

But what's most remarkable about this small three-bedroom house with its large backyard full of fruit trees is how many people have passed through it through the years. Because we were refugees, my mom could relate to all the newcomers from Viet Nam who came in the 1980's and 90s. From an aunt who fled by boat to a newlywed couple and their newborn son to a cousin doing his medical school internship, it's easy to say that at least two dozen people called this place home at one time or another.

In Long Beach, we put down roots.

* * *

After college, the kids move all over. My brother to Oregon. My sister to Northern California. I take a job in Oakland, Calif., and live in a ramshackle craftsman with loose shingles that make it look like a scruffy old man.

Though it's not my first time living on my own, it is my first time living so far from home. In the Temescal area, I discover walking neighborhoods, how to use public transportation, and radical politics. I am enamored, if not in love.

I later move to a modern apartment on Lake Merritt, where pink lights circle the lake at night like a bracelet. It's there that I take writing creative writing classes for the first time, decide to become a writer, and find a community of friends and artists in the Vietnamese Artists Collective.

In Oakland, I grow up.

* * *

On my first and only trip to Viet Nam, my mom and I stay on the very same street my parents lived on before they fled. It is in District 3, and like the rest of Sai Gon, it is rowdy and lively,

packed with shops, food stands, kids playing and scooters racing.

My mom wants me to understand her, the war, our family. To show me loss, she takes me to the church where she and my dad were married. To my grandparents' graves. To the house we owned and abandoned. It is three-stories and made of cement, making it cool and distant.

One day, riding with my cousin, we pass a concrete building. He tells me that it is a hospital, where my brother and sister were born. "You were supposed to be born there, too," he says. I tense up. He senses my apprehension and speeds away.

In Sai Gon, I imagine a life that never was.

* * *

I'm back in Long Beach again, the very same house I grew up in. It's very different from then though. Not just the new paint or floors I recently had installed. Or the skylight that brightens a once-glum hallway. Nor is it the modernist studio I built and from where I'm writing this.

It's the emptiness of the house. My brother and his family live in Oregon now. My sister and her three kids moved to Hawaii. Times have changed in Vietnamese America; we don't have people stay with us and haven't for years.

Now, it's just me and my 74-year old dad, hard of hearing and walking with a limp from a stroke he suffered years ago. My mom is gone, having passed away this past March, three-and-a-half years after a major stroke.

This will be our first Thanksgiving, Christmas and Tet without her.

Back in Long Beach, we learn to accept loss.

* * *

One day, I'll sell this house or rent it out. I want to live closer to the water. Maybe I'll move back to the Bay. Or live out a dream and move to another country.

I imagine myself walking the old estates of Bluff Park in Long Beach. Or living on a handsome tree-lined street in quaint Alameda. Navigating the hecticness of Mexico City or Paris or Saigon.

In my next house, my story, our Vietnamese America is still to be written.

Tác giả : Tr&#n K& Phong

(Nguyên tác Anh Ngữ : Thirty-five years of Vietnamese America through the homes of one writer)

Chuyển ngữ : Tri&u Phong